

«*Protestáns Szenle*», a magyar protestáns irodalmi társaság kiadványa. Szerkeszti Kenessey Béla. V. évf. I. füz.

Ez évi első száma most hagyta el a sajtót. Czikkei között sok gondos tanulmány foglal helyet, a melyek közé sorozhatjuk *Rácz Kálmán* terjedelmes értekezését «Fáy András mint protestans»-ról, «A profetismus lényege és jelentősége»-ről szóló bibliai tanulmányt *Pukánszky Bélától*, dr. *Szlávik Mátyás* dolgozatát: «Képek Pázmány és elleneinek polemiájából». Hogy a folyóirat mind nagyobb tért nyit újabban hasábjain az actualis egyházpolitikai kérdéseknek is, azt első cikke bizonyítja, melyben *Várnai Sándor* új oldalról szól hozzá az elkeresztelési ügyhöz, s az ezzel kapcsolatosan várható nagy reformokhoz. Alaposan és beható jogi és történeti kutatások alapján világítja meg a fölvetett kérdést, melyek során arra a conclusióra jut, hogy a felekezeti béke érdekében leghelyesebb volna az 1868: LIII. t.-cz. 12. §-ának oly módosítása, mely a vegyes házasságokból született gyermekekre nézve nemkülönbség nélkül az apa vallását tenné kötelezővé, nem érintve azzal a szülők azon jogát, hogy gyermekeik vallása felett szabadon egyezkedhetnek, azonban oly megszorítással, hogy ily egyezkedések polgári bíróság előtt, polgári szerződés formájában, egyházi személyek mellőzésével jöjjenek létre. Ez áron meg lehetne nyugtatni a katolikus kedélyeket a februáriusi sérelmes rendelet visszavonásával; másfelől pedig a protestantismusnak sincs oka idegenkedni ily megoldástól, mert a hazánk területén köttetni szokott vegyes házasságok túlnyomó részében kimutathatólag úgyis a férfi a protestans, a protestans felekezetek számaránya tehát csak nyerhet ily módosításnál. Az apai jogkör ily kiterjesztése a gyermekek valláserkölcsei nevelésére, melynek jogosultságát oly kiváló jogászok is elismerik, mint *Puchta*, ma már minden művelt állam törvényhozásában kifejezésre jut, Németországon p. o. Bajorország, Mecklenburg és Gotha kivételével mindenütt. Az 1791: XXVI. t.-cz., mint a czikkirő kifejti, tulajdonképen nálunk is ily szempontból indult ki, és csakis a katolikus hitfelekezet javára statuált kivételes helyzetet, eltérve a szoros viszonyosságtól. A törvény nem azért mondta ki, hogy a gyermekek a katolikus apa vallását nemkülönbség nélkül kövessék, mert ő katolikus, hanem mert az ő részén áll az apai tekintély; ellenben a katolikus anyától származó leánygyermekeknél azért rendelte el az anya vallása követését,

mert a katolikus vallásnak akart kedvezményt nyújtani. Az 1868: LIII. t.-cz. részt tört ezen a logikus gondolatmeneten, mikor egészen esetleges szempontok szerint vitte keresztül a család valláserkölcsei egysége kettéosztását, s az eredmény az elkeresztelési harcz lett. A küszöbön álló egyházi reformok tekintetében azt a megjegyzést teszi a czikk, hogy itt a jelszavak terrorizmusával állunk szemben. A kötelező polgári házasság behozatala a nélkül, hogy eltérő viszonyaink figyelembe vétetnének, csak a vallási közönyt mozdítná elő, s könnyen oly abnormis állapotokra vezethetne, hogy egy család tagjai négy-ötfféle felekezethez is tartoznának. Nem lehet itt Franciaország, Belgium, Olasz- vagy Németország példájára hivatkozni, mert ez országokban a népesség vagy csaknem kizárólag katolikus, vagy pedig, mint Franciaországban, a népesség 98 %-át teszik ki a katolikusok. Viszont Németországban tulajdonképen csak két főfelekezet van, s ez is szoros területi megoszlásban, holott nálunk abszolút többsége még a katolikusoknak sincs. A házasság erkölcsi jellege megóvásának szükségét nem is tévesztették szem előtt ott se, a hol a polgári házasságot behozták, mert ott egyidejűleg az elválást nehezítették meg. Végül a sok tekintetben tanulságos czikk azt a megoldást pártolja, melyet már az 1868: LIV. t.-cz. tárgyalásánál a jogügyi bizottság javasolt, de akkor Deák ellenzésével találkozott, hogy t. i. a házasságkötés egyházi módjának fentartása, illetőleg a házasságkötés egyházi impedimentumai érintetlen hagyása mellett az állam a világi bíraskodás útján érvényesítse érdekeit, egy időben a szentszékek eltörlésével. Ezzel lehetővé volna téve házasságjogunk egységes rendezése, a nélküli, hogy a család egysége megbontására vezető nusus erkölcsileg káros eredményei előtt út nyitattának.

* * *

«Mind.» N. S. No. 4. October, 1892.

I. *The Field of Aesthetics Psychologically Considered.*

II. *H. Rutgers Marshall.* Szerző első közleményében azt vitatta, hogy minden aesthetikai hatással bizonyos kellemes hatás is össze van kötve; hogy az aesthetika és a hedonikus benyomások közt bizonyos összefüggés van. Ha az egyes aesthetikusok alapelveit vizsgáljuk, azt látjuk, hogy nézeteik kifejtésében arra fek-